

Dialogmøde
Lokalkøb af fødevarer

19. November 2019

VIBORG KOMMUNE

Agenda

1. Velkomst
   v/ Klaus Christiansen, direktør i Viborg Kommune, og Helle Sørensen, Handelschef i Viborg Handel

2. Viborg Kommunes indkøb
   v/ Klaus Christiansen og Tina Bjørnholt, Udbuds- og indkøbschef i Viborg Kommune

3. Dialog om muligheder ift. kommende udbud
   Grupper

4. Opsamling og afrunding
   v/ Klaus Christiansen, direktør i Viborg Kommune

VIBORG KOMMUNE

2. Viborg Kommunes indkøb – artikel i Viborg Stifts Folkeblad

Købmænd: Kommunen bør også handle lokalt

Oplandskøbmænd oplever pres på den sidste dagligvarehandel, som de stadig har med lokale, kommunale institutioner. Købmændene er også samlingssteder og kulturbærere, som kommunen har interesse i at bevare, lyder det.

HANDEL

Jens Peder Østergaard
jpo@viborgfolkeblad.dk

Uffe Salomonsen
uffe@viborgfolkeblad.dk

VIBORGEGNEN: I mange år har Dagli'brugsen i Frederiks haft en god kunde i den lokale og kommunale daginstitution, Sol O Mio, på Solvænget, der ofte har tyet til den nærmeste dagligvarebutik, hvis man lige stod og mangled frugt, mælk, brød eller noget fjerde til den daglige "husholdning".

Sådan er det tilsyneladende ikke mere, og det har fået brugsuddeler Lars Krog til at reagere: han har skrevet til borgmester Ulrik Wilbek (V) for at beklage sig - og for at udbede sig en forklaring om, hvorvidt det kan passe, at Viborg Kommune undlader at bakke op om lokalsamfundsdexie uden for hovedbyen.

I brevet til borgmesteren skriver Lars Krog, at han gennem lederen af Sol O Mio, Torben Hamann, har erfaret, at daginstitutionen "ikke må handle lokalt mere, men at de skal bestille deres varer ved Hørkram, et Aarhus-firma, der leverer varer ud".

Lars Krog kalder det for "tankevækkende", at kommunen ikke støtter ideen om at handle lokalt.

"Her gik jeg og troede, at I var medspiller og ikke modspiller, og at I var interesseret i, at det gik godt for de handlende, især i de små samfund," skriver brugsuddeleren fra Frederiks.

> Det er jo den lokale købmand, der er med til at sponsere fodboldklubben og idrætsforeningen og hjælper med præmier til sportsarrangementer. Det er jo ikke netbutikkerne, der står for det. Og det synes jeg godt, kommunen kunne skele til i deres indkøbspolitik. Der er også en kultur på spil.
>
> HANS PETER AMBROSIUS, KØBMAND

Blå Kors og pizza

Købmand Hans Peter Ambrosius fra Min Købmand i Møldrup er lige som Lars Krog en del af bestyrelsen i Viborg Egnens Handelsråd, som tæller repræsentanter fra handelsstandsforeninger og lignende i både oplandet og i Viborg.

Han fortæller, at kommunale institutioner som skole, ældrecenter og daginstitution i Møldrup-området som de øvrige i kommunen får leveret de store dagligvarebestillinger fra Hørkram, men handler småting ved den lokale købmand, hvis nu der er noget, man har glemt, eller man spontant vil handle ind til et arrangement.

- Jeg er for nylig blevet spurgt af en fra kommunen, om jeg vil kunne tilbyde en handel til den slags mindre indkøb, og jeg kan jo ikke drive en e-handel ved siden af en butik. Skal det hele over på e-handel, så ryger vi helt af, konstaterer Hans Peter Ambrosius.

Han påpeger også, at der på den lange bane er en konsekvens, hvis kommunen og alle vi andre i øvrigt kun handler på nettet.

- Så kan man ende med en hovedgade med Blå Kors og Røde Kors, og en masse pizza-restauranter. Og det er ok, men så skal man jo også sige det. Og ikke som borgmester sige, at man skal handle lokalt, for så gør man ham glad, og at kommunen så gør det stik modsatte, siger Hans Peter Ambrosius.

Afhængig af hinanden

Der er mere end blot handel og omsætning i det, understreger han.

- Det er jo den lokale købmand, der er med til at sponsere fodboldklubben og idrætsforeningen og hjælper med præmier til sportsarrangementer. Det er jo ikke netbutikkerne, der står for det. Og det synes jeg godt, kommunen kunne skele til i deres indkøbspolitik. Der er også en kultur på spil, siger han.

Lars Krog peger også på, at man i små lokalsamfund er afhængige af hinanden - også handelsmæssigt - og at Dagli'brugsen i Frederiks skal leve af, at både borgere, virksomheder, foreninger og institutioner med flere handler lokalt. Omvendt gør han også opmærksom på, at brugsen bakker stærkt op om byens foreningsliv og arrangementer, blandt andet gennem sponsorater og donationer.

Det kan også omfatte kommunale projekter i byen, og han peger konkret på, at Dagli'brugsen for nylig leverede gratis drikkevarer i forbindelse med en arbejdsdag til fordel for Frederiks' nye børneskov.

Lars Krog opfordrer kommunen til at "ændre praksis" ved igen at begynde at handle i brugsen, idet han forudser, at det ellers kan betyde, at man må afskedige en deltidsmedarbejder.

Sol O Mio-leder Torben Hamann har ingen kommentarer til Lars Krogs udmelding og brevet til borgmesteren. Men Torben Hamann bekræfter, at den kommunale daginstitution tidligere har handlet for et betydeligt beløb i Dagli'brugsen - og at det ikke længere lader sig gøre i samme omfang.

Lars Krog, uddeler i Dagli'brugsen i Frederiks, forstår ikke, at kommunens lokale daginstitution, Sol O Mio, ikke længere må handle i hans butik. Arkivfoto: Morten Pedersen

> Her gik jeg og troede, at I var medspiller og ikke modspiller, og at I var interesseret i, at det gik godt for de handlende, især i de små samfund.
>
> LARS KROG I ET BREV TIL BORGMESTEREN

- Fællesindkøb giver millioner til velfærd

Ifølge borgmester Ulrik Wilbek (V) vil Viborg Kommune gerne handle lokalt. Men han anfører også, at kommunen er bundet af en indkøbsaftale og derved sparer et stort millionbeløb, som kan bruges til velfærd.

INDKØBSAFTALE

Jens Peder Østergaard
jpo@viborgfolkeblad.dk

VIBORGEGNEN: - Selvfølgelig vil vi som udgangspunkt gerne handle mest muligt lokalt - og helst drikke Peter Larsen-kaffe på rådhuset.

Det siger borgmester Ulrik Wilbek (V) som en reaktion på blandt andet en henvendelse fra uddeler Lars Krog, Dagli'brugsen i Frederiks. Lars Krog er uforstående overfor en besked om, at den lokale, kommunale daginstitution ikke længere må handle i den lokale dagligvarebutik.

Problemet i forhold til at handle lokalt er, at Viborg Kommune er tvungent medlem af SKI, der står for Staten og Kommunernes Indkøbsservice (SKI). Det er en organisation, der gennemfører EU-udbud på vegne af den offentlige sektor i Danmark. Herunder udbud om fælles-indkøb af dagligvarer.

> På baggrund af henvendelsen vil jeg tage emnet op i byrådets økonomiudvalg for at se, om vi kan gøre mere fra kommunens side.
>
> ULRIK WILBEK (V), BORGMESTER

Og der er ifølge borgmesteren også store fordele ved, at kommunen er med i store, offentlige fællesindkøb:

- Vi sparer et kæmpe millionbeløb ved fællesindkøb, og det betyder, at vi på anden vis kan gøre noget mere for borgerne.

Opmærksomhed

Ifølge Tina Fredsgaard Bjørnholt, indkøbschef i Viborg Kommune, køber kommunens institutioner i år til sammen ind for 36 millioner kroner alene på fødevare-området. Også hun mener, at kommunen sparer adskillige millioner kroner - uden at hun kan sætte et eksakt beløb på.

Hun peger desuden på, at vareindkøb for mere end lige nu 1.645.367 kroner om året skal sendes i offentlig udbud. Og at en kommune skal ses som én virksomhed/institution. Derved overstiger Viborg Kommunes indkøb altså langt minimumsgrænsen for udbud. Også selv om kommunen stod uden for SKI.

I forhold til det konkrete tilfælde med en brugsuddeler og en lokal børnehave, hvor uddeleren oplever "en ændret praksis", siger Tina Fredsgaard Bjørnholt, at der fra kommunal side overordnet ikke er forandret noget.

- Men vi er da opmærksomme på, at aftalen om fællesindkøb (med Hørkram - red.) bliver overholdt, siger hun.

Op i økonomiudvalget

For sin del har Ulrik Wilbek heller ingen planer om, at kommunen skal bryde en aftale, som han mener er til gunst for kommunens borgere, fordi de sparede millioner kan anvendes til mere velfærd.

Alligevel erkender han alligevel, at der er dilemmaer, fordi kommunen samtidig gerne vil understøtte lokalsamfundenes udvikling og trivsel, herunder muligheden for at kunne handle i fysiske butikker.

Ulrik Wilbek optræder selv i en aktuel kampagnepjece for Viborgegnens Handelsråd, hvor han udtaler, at man kan gøre borgmesteren glad ved at handle i de lokale butikker.

- Jeg synes bestemt, at man så vidt muligt skal handle lokalt. Også som privatperson. På baggrund af henvendelsen vil jeg tage emnet op i byrådets økonomiudvalg for at se, om vi kan gøre mere fra kommunens side. Velvidende at indkøbsaftalen altså er ret stram.

Handelschef opfordrer kommunen til at gå egne veje

Helle Sørensen, handelschef i Viborg og medlem af bestyrelsen for Viborgegnens Handelsråd, opfordrer kommunen til via frikommuneforsøgsordningen at lægge mere handel lokalt for den måde at støtte op om de lokale butikker.

HANDEL

Uffe Salomonsen
uffe@viborgfolkeblad.dk

VIBORGEGNEN: Handelschefen i Viborg, Helle Sørensen, opfordrer nu kommunen til at søge om lov til at lægge mere handel lokalt hos købmænd og andre butikker frem for at skulle følge de fælles indkøbsordninger, som kommunen nu er forpligtet til via Statens og Kommunernes Indkøbscentral - SKI.

Det er via denne ordning, at kommunen køber dagligvarer til alle institutioner ind hos Hørkram i Aarhus frem for at lægge handlen hos lokale leverandører - og fordi man skal følge EU's udbudsregler.

- Jeg synes, man skulle søge om at lave sit eget frikommuneforsøg, og forsøge sig med mere lokal handel. Det er jo nemt at gøre op i regnearket, hvad man kan spare på at købe fælles ind, men hvad betyder det så for de enkelte lokalsamfund? Og hvad er værdien af lokalsamfund uden butikker. Der er jo to regnestykker. Det rent økonomiske og det, hvor man også tager værdien af lokalsamfund med lokal handel og butikker, der støtter op om de lokale foreninger, med, siger Helle Sørensen, der også er med i bestyrelsen for Viborgegnens Handelsråd.

Helle Sørensen er handelschef i Viborg og en del af bestyrelsen i Viborgegnens Handelsråd. Arkivfoto: Morten Pedersen

Handelsrådet har i efteråret skudt endnu en kampagne i gang for at få borgerne til at huske at handle i de lokale butikker, hvis man gerne vil have, at de er der fremover. Kampagnen kører i Viborg, Møldrup, Bjerringbro, Stoholm og Karup. Som en del af kampagnemateriale husker også borgmester Ulrik Wilbek (V) folk på, at det er vigtigt at handle lokalt.

Klar til at gå forrest

Forslaget om et frikommuneforsøg eller en lignende forsøgsordning bakkes op af Mette Nielsen (S), der er formand for byrådets landdistriktsudvalg. Udvalget havde på mødet i marts i år besøg af repræsentanter fra Viborgegnens Handelsråd og drøftede "handelens betydning og vilkår i landdistrikterne". "Butikkerne har ofte mange funktioner i de mindre byer og føler et ansvar for byen som helhed. Det skal kommunen understøtte så godt som muligt", som det hedder i referatet fra mødet.

Mette Nielsen oplyser, at udvalget lovede rådet, at det er noget, man vil tage med videre, og hun er klar til at lave forsøg med mere lokal handel.

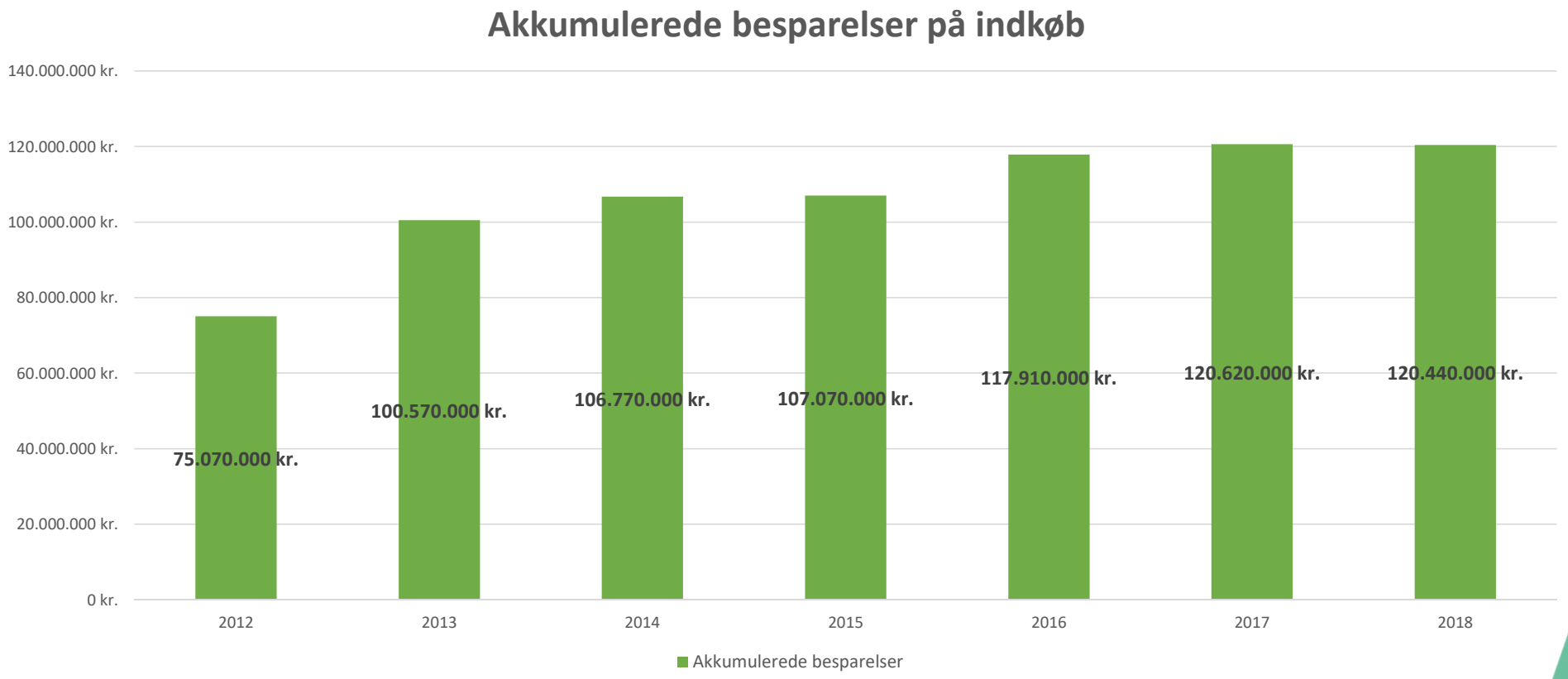
- Hvis der kan findes en mulighed for at prøve via frikommuneforsøg eller andre ordninger, så synes jeg, det er en god idé, at vi går den vej og er foregangskommune for andre. Udbudsreglerne er meget strenge, som det er nu, så det kræver, at der findes en løsning, hvor man løsner de tøjler. Og måske vil den nye erhvervsminister Simon Kollerup (S) være med til kigge på det, siger Mette Nielsen.

Hun er selv vokset op med brugslivet og baglokalet som fast ingrediens, da hendes stedfar var uddeler, og som borger i Klejtrup kender hun udmærket betydningen af, at der er lokale butikker og købmænd.

- Det er mere end bare der, man køber sin mælk, sit gær og sine dagligvarer. Det er der, man mødes og hilser på hinanden og får snakket sammen. Det er der, der hænger lister og invitationer og indbydelser til begivenheder. Så det er også et socialt samlingssted og ensomhedsforebyggende og meget andet, så den lokale butik har jo betydning, og både kommunen, de kommunale institutioner og lokale har jo interesse i at bevare dem, siger Mette Nielsen.

VIBORG KOMMUNE

2. Viborg Kommunes indkøb

VIBORG KOMMUNE

2. Viborg Kommunes indkøb – dagligvarer området

Indkøbsaftale	Aftaleleverandør	Forbrug okt. 18 - sep. 19
Fødevarer over 1.500 kr. pr. levering	Hørkram Foodservice A/S	25,3 mio. kr.
Kaffe, te og maskiner	Jacobs Douwe Egberts ApS	1,1 mio. kr.
Øvrige fødevarer, herunder: - Fødevarer under 1.500 kr. pr. levering - Akutte og pædagogiske indkøb	Ingen indkøbsaftale	10,2 mio. kr.
Toiletpapir, rengøringsartikler, poser, mv. (forbrugsartikler)	Abena A/S	5,4 mio. kr.
Indkøbsordning til borgerne (kun levering)	Osuma ApS Egebjerg Købmandsgård A/S	0,7 mio. kr.

VIBORG KOMMUNE

2. Viborg Kommunes indkøb – priseksempler på aftalevarer

1 agurk – pris:
På indkøbsaftale ca. 4,80 kr.
I lokale butikker 5 kr. – 6,50 kr.

10 kg havregryn – pris:
På indkøbsaftale ca. 87 kr.
I lokale butikker 89,50 kr. – 97,50 kr.

1 L øko mælk – pris:
På indkøbsaftale ca. 9 kr.
I lokale butikker 10,95 kr. - 11,95 kr.

Frosne grønne bønner 2,5 kg – pris:
På indkøbsaftale ca. 25 kr.
I lokale butikker 37,5 kr. – 62,5 kr.

200g blandingssmørprodukt – pris:
På indkøbsaftale ca. 11,50 kr.
I lokale butikker 15 kr. – 20,95 kr.

500 ark bagepapir – pris:
På indkøbsaftale ca. 83 kr.
I lokale butikker ca. 175 kr. – 342 kr.

1 rulle 20 L poser med snøreluk – pris:
På indkøbsaftale ca. 0,60 kr.
I lokale butikker ca. 9,95 kr. – 10,95 kr.

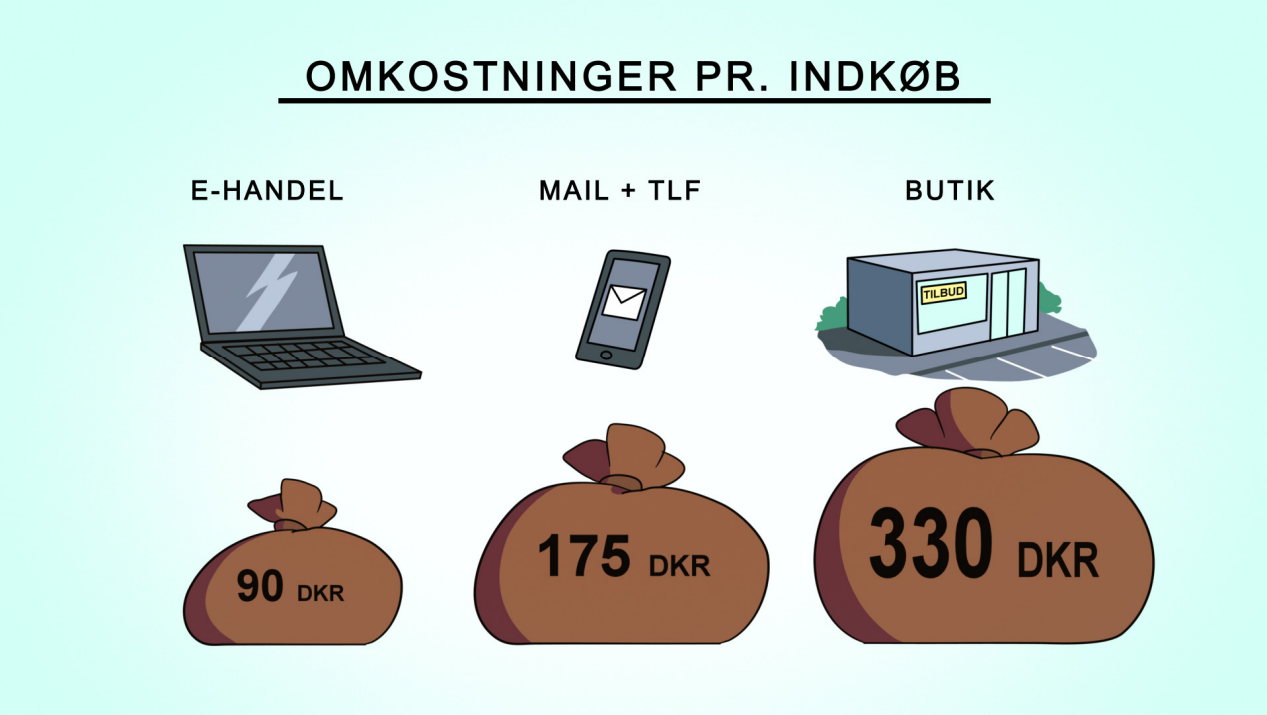

1 pose filter kaffe – pris:
På indkøbsaftale ca. 20 kr.
I lokale butikker ca. 35 kr. – 39,95 kr.

VIBORG KOMMUNE

2. Viborg Kommunes indkøb - håndteringsomkostninger

≈ 1,7 mio. kr. ≈ 3,2 mio. kr. ≈ 6,1 mio. kr.

Det seneste år har Viborg Kommune modtaget over 18.400 fakturaer fra lokale supermarkeder og købmænd.

VIBORG KOMMUNE

2. Regler for udbud

- Viborg Kommune er én juridisk enhed
  - Alle institutionernes fødevareindkøb skal tælles sammen

- Tommelfingerregel:
  - Indkøb der overstiger ca. 400.000 kr. pr. år skal sendes i EU-Udbud

- Vi skal sikre ligebehandling og gennemsigtighed

- Ikke muligt at lave frikommuneforsøg
  - Må ikke afvige fra EU-lovgivning

VIBORG KOMMUNE

3. Dialog om muligheder ift. kommende udbud

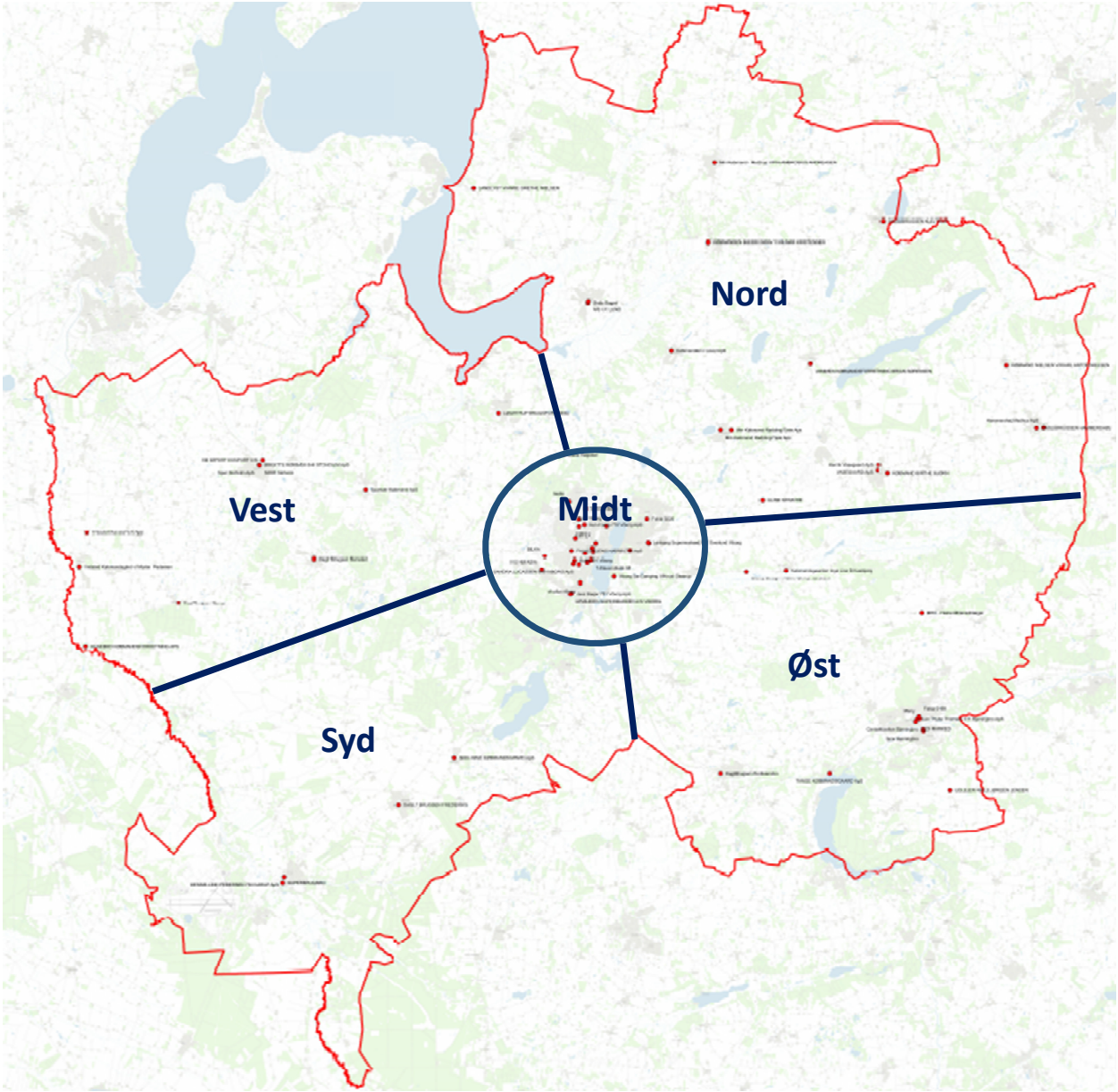
- Kommende udbud:
  - Mindre fødevareindkøb
  - Indkøbsordning til borgerne (kun levering)

- Væsentlige parametre:
  - E-handel
  - Kølekæde
  - Geografisk opdeling
  - Ordrestørrelser, leveringstid og leveringsgebyr
  - Pris på varen

3. Dialog – geografisk opdeling

Viborg Kommune dækker et geografisk stort område;

- hvilke muligheder ser I?

VIBORG KOMMUNE

3. Dialog om muligheder ift. kommende udbud

- Kommende udbud:
  - Mindre fødevareindkøb
  - Indkøbsordning til borgerne (kun levering)

- Væsentlige parametre:
  - E-handel
  - Kølekæde
  - Geografisk opdeling
  - Ordrestørrelser, leveringstid og leveringsgebyr
  - Pris på varen

Drøftelse:

- Hvilke muligheder ser I for, at Viborg Kommune kan købe mere lokalt?
- Vil I byde, hvis områderne bliver udbudt?
- Er der andre paramenter, som kommunen skal være opmærksomme på ifm. udbud?

4. Opsamling og afrunding

Det videre forløb:

- Sag på Økonomi- og Erhvervsudvalget i december

- Ift. mindre fødevare køb:
  - Evt. tilslutning til SKI aftale i marts/april - alternativt igangsættes eget udbud
  - Nye kontrakter forventeligt klar i januar 2021

- Ift. indkøbsordning til borgerne:
  - Afklaring af løsningsmodel

VIBORG KOMMUNE